

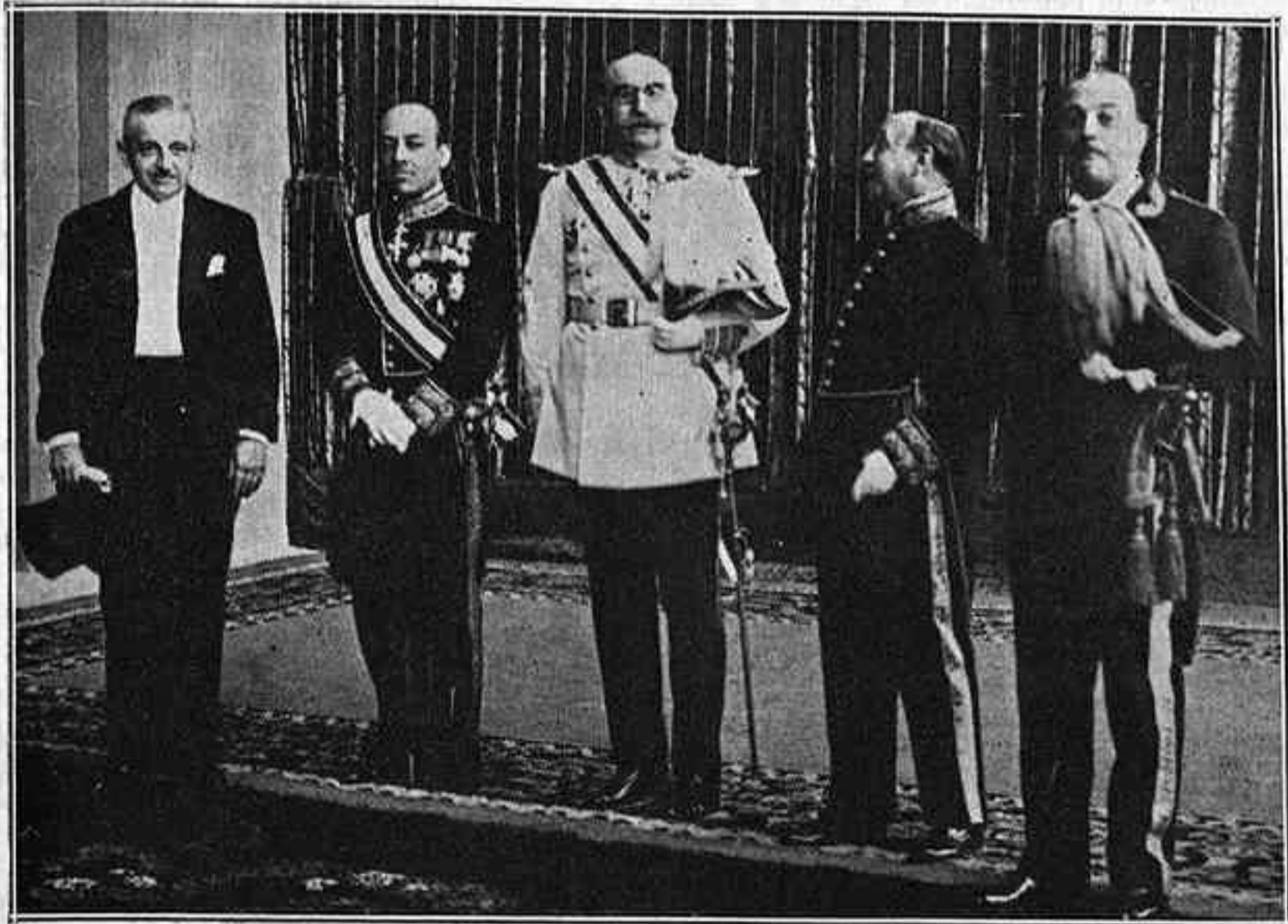

ELS IMPOSTOS DE L'EXPOSICIÓ

Una política de «Casc d'Acer»

Com tothom, hem llegit l'article de Gaziel, Hemos perdido una guerra, aquell famós article tractant dels arbitris que haurem de pagar per amor de l'Exposició de 1929...

I, després de acabar de merèixer el perdó dels seus pecats, que vetllí per la justícia de debò; perquè justícia sigui feta damunt dels veritables ubricides. Els de l'Ajuntament i Junta instal·lats en temps de Primo de Rivera.

«Els» en una cerimònia de l'Exposició

P'ator en les seves invectives i ens embadellam davant de les metàfores. Vèiem rajar or puríssim en estat líquid de les fonts lluminoses i brollar de les canonades alguna bomba de 42, la qual, calent amb gran terrabastall, desfeia, esbocinava, esmicolava...

també damunt de les realitats econòmiques.» Tot el que no sigui això, rebequeries.

I llavors va canviar la faç del nostre somni. I vam rellegir l'article. I—ho direm amb la franquesa que es mereix un escriptor eminent com Gaziel— vam trobar que, darrera de la indignació produïda pel fet d'haver de pagar—i pagar sumes no petites—, l'article no tenia cap altre contingut.

La cosa no és indiferent... Per això ens arrisquem a dir que ens diguin que no hem llegit amb prou atenció les vostres paraules; però, en primer lloc, què més ens estimariem, en un excés de zel, fer un pas equivocant, per salvar allò que creïem un malentès gravíssim, i, en segon lloc, perquè estem ben segurs que—això sí!—gairbé tots els vostres lectors us han llegit amb una disposició d'esperit lamentable.

No, no és un ca ira de forces vives el que cal per ara que hom entoni. Més val que cadascú, per ell tot sol, ressi la pecadora, amb veu ben baixa.

URODONAL neteja la sang intoxicada per l'àcid úric. L'URODONAL és un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.

NOVETATS EN CAMISES Jaume I, 11 Tel. 11655

El segon sopar anual de Mirador

MIRADOR anualment commemora la data de la seva naixença. Heus aquí un costum que ja té dos anys de vida—vida sana i robusta—. El setmanari i els seus amics s'asseuen al voltant d'una taula—de cinquanta a seixanta persones—i l'estona passa d'allò més bé; bon menjar, bon beure i bona conversa.

***

Enguany, acabades les quatre paraules del nostre Director, Manuel Brunet, oferint l'apat, don Amadeu Hurtado va obrir el debat, recordant el costum implantat l'any passat de canviar impressions sobre les orientacions a seguir dins l'any; opinió que, amb paraules xarardoses, acollí el poeta Josep Maria de Sagarra, el qual proposà que, metafòricament o real, els anys vidents els comensals seïessin al voltant d'una sola gran taula per semblar més agermanats.

Llavors, posats a fer conversa, l'encetà En Francesc Pujols.

***

Fou excitat a parlar-nos de les seves investigacions sobre problemes religiosos. Hom sap que Pujols, ni més ni menys, ha inventat una nova religió filosòfica.

Però va negar-se a fer cap declaració sobre aquest tema. I, en veritat, potser el lloc i les circumstàncies no s'hi adeïen gaire—no era tot l'apat del Colón i la Cena dels apòstols.

Llevat l'incident religiós, el filòsof va parlar-nos de política. Són conegudes les seves idees hegemòniques. Cambó i Prat de la Riba són els representants de la idea hegemònica de Catalunya. Catalunya dominarà Espanya. I, tot allò que no vagi per aquest camí, són divagacions al marge. Naturalment que, filòsof com és, Francesc Pujols no pot pendre en consideració la lentitud d'aquesta evolució hegemònica.

Totes aquestes manifestacions, dites amb l'enginy i l'humor peculiars, atragueren i encisaren l'atenció dels comensals durant bona estona.

Però, passant de l'eternitat al temps, i de l'absolut al relatiu, a l'humil realitat quotidiana, hi havia una altra qüestió que era present a l'ànim de tots els reunits. I era la de les abstencions electorals.

Hi eren presents els senyors Duran Reinalts i Barbey, d'Acció Catalana, els quals parlaren llarg i bé; però MIRADOR no és tan indiscret que pugui repetir la conversa.

Don Amadeu Hurtado assenyalà la tendència que hi ha a Espanya de combinar-se, dels de la dreta i de l'esquerra, torn a torn, amb els elements de cop d'Estat, i, en canvi, la falta de convicció, per part de molts elements d'esquerra, quan es tracta de posar-se en contacte amb el poble; i la sobirania nacional costa d'ésser reconeguda per les forces polítiques.

***

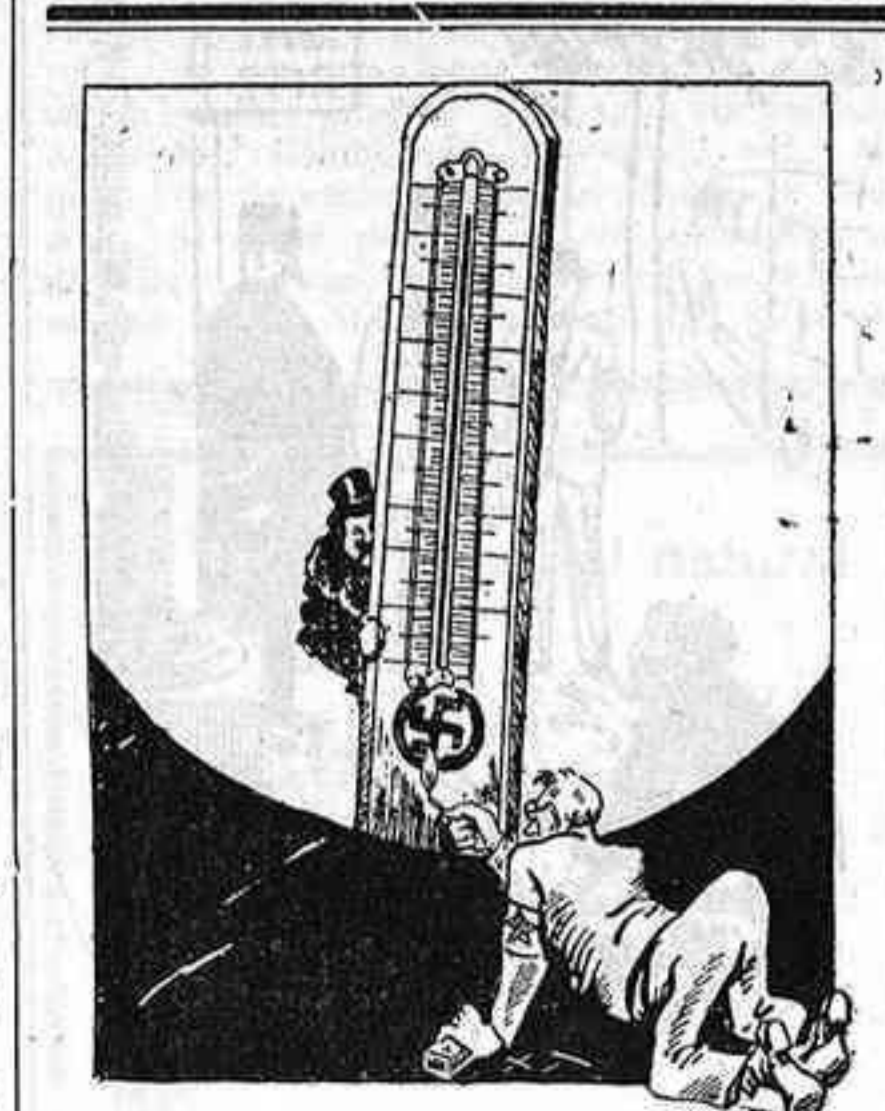
La presència sobtada d'un delegat governatiu, va deturar la bullida de la conversa, tot just quan començava de bullir. Això fou causa que no poguérem fruit com calia d'un bell discurs del senyor Duran i Reinalts, argumentant en pro de l'abstencionisme. Però l'essencial d'una posició i de l'altra ja havia estat dit.

***

I ara ens adonem que hem parlat molt dels discursos i poc del menjar. Però ja no hi som a temps d'adobar-ho. Això no vol dir que el Colón hi tingui cap culpa. Un sopar, es compon d'aliment, si pot ésser ben cuinat, en primer terme.

De totes maneres, el menjar, per ben menjat està. I, per a postres, només podem servir als nostres lectors l'immortal resso de les paraules.

M. V.

El comunista ajuda a fer pujar el termòmetre reaccionari. (Der Wahre Jacob, Berlín)

Malthus a Gangsterland

Dies enrera vaig ésser presentat a miss Simpson. Miss Simpson és una dona bruna i esvelta, el tipus de la flapper que tira per matrona i us fa pensar en la dona forta de la Bíblia. Al cap de mitja hora de conversa amb ella, vaig saber d'on era, quin dia de l'any era nada, a quina Universitat havia estudiat, com li agradava el peix i com els homes. Després de parlar de moltes ocupacions en les quals havia perdut el temps: —Home, també vaig treballar al «Birth Control»... Així sí que us deuria interessar.

Cada vint-i-tres segons en mor un. Cada onze minuts entra un immigrant. Cada cinquanta un minuts emigra un americà. En xifres rodones: la població americana té un augment diari de 3.000 persones. 1.100.000 persones més cada any: us adoneu del perill que això representa? La crisi de treball de 1930, que serà més intensa encara en 1931 (el blat, el sucre i el cotó continuen tendint a la baixa), ho demostra ben clar. Per a evitar aquesta creixença, ja fa

Sobredificació = sobrepoblació

Es clar que un hom se n'ha sentit de totes, però hi ha al·lusions que sempre us agafen desprevingut. Així i tot, vaig fer el cor fort i la vaig deixar que s'expliqués.

El «Birth Control» és una societat filantròpica creada a Amèrica de pocs anys ençà, i pel que es veu, l'èxit l'acompanya. La seva finalitat consisteix, com el mateix nom ho indica—que deïa En Pujols—, a controlar la natalitat. Quan la cosa esdevé més curiosa, és quan us aclareixen que aquest control tendeix obertament a una reducció de la natalitat. I us sorprèn com un país tan gelós de la seva creixença com és Nord-Amèrica, permeti el funcionament d'una entitat d'aquesta mena.

—La tasca del «Birth Control» es limita a això: a orientar les dones sobre els problemes que la maternitat els planteja i sobre les mesures que les poden preservar de la concepció. La teoria dels fundadors és que l'infant no ha d'ésser mai una maledicció que us cau del cel, ans ha de venir amb joia, i, per tant, quan el seu adveniment seria intempestiu (per motius de salut o per penúria econòmica), cal que hom sàpiga evitar de concebre'ls.

El «Birth Control» compta a hores d'ara amb tres establiments filials (dos d'ells a Nova York) i no s'hi veu de feina. Com és natural, per obtenir la tolerància legal li calgué ajupir-se al tartufisme del país i limitar l'assistència a les dones casades. Ara, que el «Birth Control», que té uns fitxers americaníssims, es descuida de vegades de controlar aquest detall que, des d'un punt de vista filantròpic, no li interessa gens. D'aquí ve que, enc que funciona legalment, de tant en tant hi ha una irrupció de policia, amb la consegüent demanda de documents i camionada cap a la Comissaria.

Això li passa—recalca miss Simpson—perquè, com que es tracta d'una entitat filantròpica, no té muntada una organització que li guardi les espalles com els traficants d'alcohol, posem per cas. Per altra part, un servei gratuït sempre ha costat de fer entendre a la policia americana... Honestament cal confessar, però, que aquests darrers temps l'autoritat fa els ulls grossos i deixa en pau el «Birth Control». Comencen de reconèixer, no ja la utilitat per a l'individu, sinó la utilitat per al país.

En primer lloc, perquè a Amèrica hi ha excés de gent. Si un dia aneu a Washington... (com?, no, no maliciu, tinc el tiquet de tornada!)... fixeu-vos en el mapa que tenen exposat a la paret del «Census Bureau». Veureu que cada tretze segons s'hi encén un llumet elèctric, per indicar que ha nascut un ciutadà americà. I, combinat amb tres bombetes d'altres colors, arribeu a precisar els següents resultats: Cada tretze segons neix un americà.

JOAN MINGUEZ

anys que el Govern va limitar la immigració, però no basta. No vénen gaires europeus, però cada dia tenim més sud-americans. Ens sobra gent.

—Ben al contrari de Mussolini... —Mussolini no hi entén. Que posi de moda el divorci i aviat canviarà.

A més a més, altres circumstàncies farien desitjable una baixa en la natalitat o, si voleu, en la concepció. Penseu que si bé cada tretze segons neix un americà, no és menys cert que cada trenta minuts mor una ciutadana a causa de la maternitat. Li pot interessar això al país? Les causes? Mireu estadístiques: un 43 per 100 moren de septicèmia.

—En un país com el vostre? —No us feu il·lusions: a Amèrica ens passa de tot. Hi ha supersticions i ignorància com a tot arreu. Sé d'una pobra gent que posaven un all sobre el lit de la partera per estroncar-li l'hemorràgia... El que hem de reconèixer és que no tenim prou assistència mèdica, en un país on hi ha sempre dos milions i mig de senyores preparant-se a la maternitat. El país té molta extensió, els ginecòlegs són pocs, els metges no especialitzats fan poca pràctica a la Universitat... Llevadores? En tenim cinquanta mil, però han caigut en un descrèdit absolut. Afegiu a això que Amèrica és el país on costa més diners de posar fills al món...

Però, en fi, aquesta ja és una altra qüestió, i l'Estat sembla que es basqueja per resoldre-la. El que no es resoldrà tan fàcilment és la segona xifra de l'estadística: un 14 per 100 moren per avortament provocat. Per por al deshonori, o per a evitar les despeses i les incomoditats que porta un infant. Ni les religions ni els Estats burgesos no es preocupen d'aquesta gran tragèdia. Per això el «Birth Control» s'ho ha emprès pel seu compte dins una àrea reduïda, i les autoritats ja comencen a entendre la seva teoria i el deixen actuar. Cal que els fills neixin amb alegria, que el seu adveniment no representi una calamitat. El «Birth Control» efectua una tasca pedagògica que evitarà moltes tristeses i moltes maniobres criminals...

—I fent evitar fills que hom no desitja, potser hom s'estalviaria homes que, pujats en el desamor i en la misèria, serien malfactors el dia de demà...

—U! no sigueu càndid. Si us poseu tan optimista, l'americà sereu vós. Desenganyeu-vos. El gangster és i serà, avui i pels segles dels segles, a Xicago, a Nova York i a tot arreu. La pirateria organitzada i coberta amb la capa de l'honorabilitat està infestant el nostre país. Hi ha coses que us deixarien blau... El dia que em llegui us ho explicaré amb calma.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

"Laura", no et facis esperar més!

(Consideracions literario-comercials sobre el segon premi Crexells)

Per ara, el nostre amic Josep Pla s'acull una vegada l'any a les columnes de MIRADOR per tractar-hi temes literaris del moment que apassionen — o almenys haurien d'apassionar — com aquest de què tracta avui. No cal dir que, així com ben sovint seiem amb Josep Pla en una mateixa taula de cafè, veiem amb gust que, sobre certes matèries, escrivim en unes mateixes columnes.

I bé, senyors, fins aquí hem arribat. En el moment d'escriure aquestes ratlles, el calendari diu que som al dia 3 de febrer. El segon Premi Crexells, de 5.000 pessetes, fou concedit, estatutàriament, el dia de Santa Llúcia de l'any passat, Guanyà el premi don Miquel Llor, amb la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*. Això cony que el públic ho recordi perquè a hores d'ara ja tothom ho ha oblidat completament. Perquè és el cas que el llibre premiat encara no ha sortit, i, segons em diuen persones coneixedores de la qüestió, falten encara bastants dies perquè pugem llegir l'important document.

Des de molts punts de vista aquest fet ha d'ésser considerat com greu. Les honorables persones que tingueren la iniciativa de la creació del Premi Crexells, els abnegats ciutadans que contribuïren amb quotes respectables a formar un fons, la il·lustre Comissió gestora del Premi, consideraren sempre i públicament que la seva finalitat era acostar el públic a la novel·la catalana pel procediment de donar una respectable quantitat de pessetes a l'escriptor que a judici d'un jurat competent hagués escrit la millor novel·la de l'any. Digueu-me, peremptòriament, si el que està passant entra dins d'aquestes intencions. Digueu-me si és un bon procediment per difondre el llibre que ha tingut el premi, deixar esperar que la gent hagi completament oblidat els esdeveniments del dia de Santa Llúcia per publicar-lo. Digueu-me si des dels punts de vista comercials de la casa editora, des dels punts de vista literaris de l'autor de la novel·la, si des dels punts de vista elevadíssims dels promotors i mantenedors del premi, si des dels punts de vista de la literatura catalana en general, es pot comprendre un fet com el que actualment presenciem. És molt probable que ens trobem davant d'un fenomen molt generalitzat a casa nostra: davant del fenomen d'un excés de bones intencions, d'una concentració de bones intencions fins al sacrifici que dona per resultat el desprestig i l'enfonsament d'allò que ens estimem més.

Aquesta *Laura* que arriba amb tant de retard, està en mans de l'Editorial Proa. Bones mans. Qui en podria dubtar? Però les explicacions que oficiosament s'han donat per explicar el retard de la publicació de la novel·la no són pas del tot convincents. La vaga dels impressors s'acabà sembla fa moltes setmanes. Després vingueren les festes de Nadal. Calgué menjar el gall amb el xampany Codorniu. No facin fressa, que se'ls podria posar malament! Després vingué la grip, i és clar, passen els dies com aquell que res. Però jo demano ingenuament:

—Es que l'Editorial de referència considera un fet completament menyspreable tenir per publicar la novel·la del Premi Crexells? Es que ho considera, per contra, un fet de la més gran vulgaritat, incapaç per ell sol de fer passar una mica de via a la gent? Es que la novel·la premiada ha de passar després de coses considerades més urgents?

Si això fos així—i caldria saber-ho—, potser pagaria la pena de no proposar-se guanyar aquest premi mai més. Perquè si guanyar el premi comporta implícitament l'ajornament de la publicació de l'obra, potser seria qüestió de fer una petita reflexió i allunyar-se de la mala astrugança d'aquestes companyies que us empinen sobriament. Tampoc és exclòs que l'Editorial Proa sigui una editorial que tingui com a primera aspiració no guanyar ni una ombra de diner. En aquest cas hauríem de respectar aquestes intencions tan pures i fer un diploma honorífic per perpetuar aquestes grandeses. De tota manera, i criteris comercials a part, ens hem d'entendre sobre aquest fet, i és que lliurar la sort de la literatura catalana als aficionats al comerç potser té inconvenients intrínsecs que caldria que tots plegats meditéssim com el fet es mereix.

Don Miquel Llor és l'autor de l'obra. S'ha de suposar que té interès que surti la seva novel·la. Però sembla que per aconseguir-ho ha telefonat, ha escrit una carta que no ha arribat al correu, ha tingut la grip—qui és que a hores d'ara no l'ha tinguda?—i ha corregit les proves amb el més positiu interès. Tinc entès que don Miquel Llor és reaci a què el posin en situacions difícils, però això jo no ho crec pas. Perquè, posats a fer novel·les, què més podríem desitjar que situacions ben difícils, situacions d'una dificultat diríem sorprenent? Llor, vos i jo ja estem entesos! Ja comprenc que heu fet tot el que heu pogut, però falta l'última empenya. Que aquesta vostra *Laura* no es faci esperar gaires mesos més!

La Comissió gestora, que té la cura permanent del Premi, no crec que, en tant que comissió, pugui demostrar una excessiva temperatura de sentiments. Però que tothom està una mica esverat del que passa, no crec que es pugui dubtar ni un moment. La Comissió fa per ara admirablement el pagés, però la processó va per dins. Si nosaltres ens hi trobéssim ens passaria el mateix.

I bé: no volia dir res més. De vegades he estat temptat de parlar d'aquestes coses d'una manera càustica i desaforada. Però m'han sortit quatre ratlles plenes de bonhomia. És que em dec fer vell.

Aquest petit episodi no és més que una anella de la llarguíssima cadena que anem teixint els catalans per tal que tothom s'arribi a convèncer que el país més olla del món és el nostre país. Estem disposats a tot per convèncer en aquest sentit a la gent. Tant se val, però. Per més que fem no hi arribarem. El país està immunitzat contra nosaltres mateixos. Que sigui per molts anys. Amén.

JOSEP PLA

Mauricio Bacarisse

Mauricio Bacarisse ha mort. Quan Rainer Maria Rilke va morir, Azorín va dir que, en l'òbit d'un poeta, la Humanitat es sentia aminorada. Ara que la Mort ha fet irrupció d'una manera violenta i escruixidora en la vida d'aquest noble escriptor castellà, tots hem sentit una sensació d'angúnia i de pesantor, i, al mateix temps, la sensació que hi havia quelcom que es buidava ràpidament entorn de nosaltres.

Mauricio Bacarisse—poeta, novel·lista—te-

en aquell temps—de superació de l'etapa modernista, rubeniana. Després la seva trajectòria ha anat precisant-se. Ha recollit, de l'etapa jove de reconstrucció folklòrica, una fresca inspiració popular que no marceix pas l'erudició poètica de l'obra:

*En el alero madrèporas,
cosecha en las espadañas,
mananita del perdón
después del diluvio, clara!*

*Sólo el vuelo de un suspiro
en el silencio en flor, liba.
No hay amor como el primero
ni sueño como la vida.*

Però prenen preponderància els temes que tenen una profunditat; aquells que representen alguna cosa en la vida interior de cadascú. El filòsof es denuncia aquí. També, però, el romàntic. El seu segon llibre de versos, *El paraíso desdenado* (1928), està dedicat a una *sombra amada*. Encara el to pimpant bull graciosament en alguns versos. Els temes, però, es descabdellen melangiosament:

*Como hoy el pensamiento está contigo
y abre el cielo, gozoso y oceánico,
por si marzo marcea salgo y digo
adiós a abril en el Jardín Botánico.*

De vegades aquest to s'agudita desmaiadament; ens recorda la finor autumnal del Juan Ramón Jiménez de la joventut.

Aquest llibre—el penúltim de la seva vida; després ha publicat *Mitos*, poemes, 1930; la novel·la *Trabajos de Agüberto y Celedonia* (Premi Nacional de Literatura) és inèdita—, aquest llibre penúltim agudita en les seves pàgines darreres aquesta melangia profunda de què he parlat. El poema final s'anomena *De profundis*. Inclou la seva actitud davant la mort; la seva lírica pietat i la seva absoluta despreocupació del món. Ara, que la mort ha realitzat la seva monstruosa i tràgica presència, un calfred d'emoció ens pren tot llegint aquests versos supremament indiferents a tot:

Permaneceré inmóvil, desconcertante, extraño,—con la frente de lodo, con los labios de cera,—con el pelo, reliquia de fuga de rebano...—Fui carnero, pardal, melera obrera.

Ya en mi papandajo párpado, una moscarda—desleirá las sales de mi emoción final,—y en la órbita de vidrio irá su trompa parada—extraer sangre de mi lagrimal.—Y yo tendré una suave sonrisa de fracaso—o una mueca ridícula difícil de entender...

El poeta ha quedat immobilitzat en la màscara que no canvia. Ell no pensava pas que el seu cant funerari li fos tan pròxim. Ara ens volta el seu record immarcescible; i amb el record una ganivetada d'angúnia torbadora i tràgica.

GUILLERMO DIAZ PLAJA

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

ABRILICS

REBAIXATS

a 50 ptes., 75 ptes. i 110 ptes.
els de 100, 125 i 150 ptes.

Plumes a 18 ptes.

Trinxeres a 35 ptes., extres

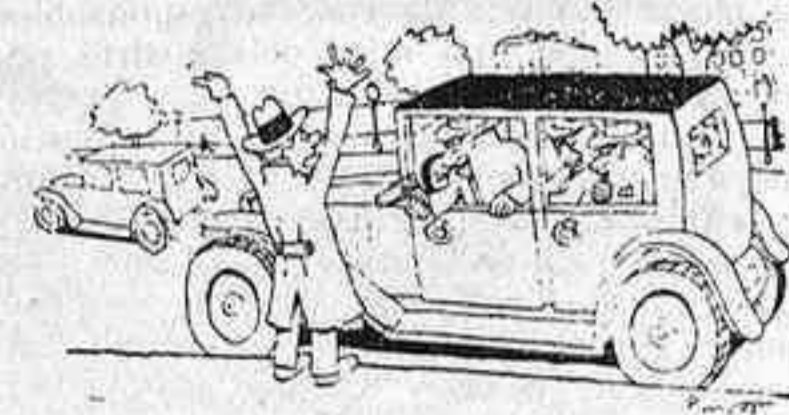
F. VEHILS VIDAL

7, Plaça Universitat, 7

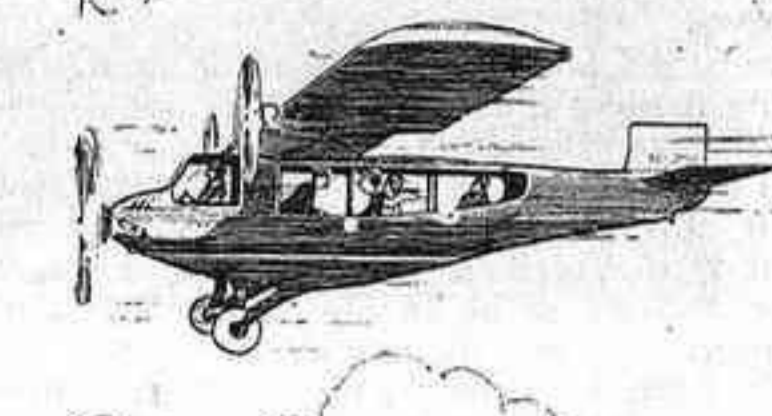
El vagabund.—Si us creieu que tractant així les persones augmentareu la vostra clientela...

(Ric et Rac, Paris)

—Apa, vingla la cartera!
—Correu; acabo de donar-la als de l'auto que va davant.

(Le Rire, Paris)

El navi en viatge de noces.—Ep, que no hi ha túnel?

(The Passing Show, Londres)

La muller.—Qui és aquesta dona que t'ha saludat? Sembla que sigueu molt amics.
El marit.—Parla més baix, dona. Pensa que demà li hauré d'explicar qui ets tu.

(Candide, Paris)

El ama de casa

debe llevar sobre sus hombros, no sólo la carga del cuidado doméstico si que también está ligada por sus deberes con la sociedad. Y no todos los días está en condiciones de hacer frente a las contrariedades de la vida, especialmente cuando algún mal la agobia, el dolor de cabeza, de muelas, jaqueca, neuralgia o los trastornos mensuales, etc., que son causas de mal humor y postración.

En tales casos debe tener a mano la

CAFIASPIRINA

que no sólo ahuyenta los dolores sino que posee también la acción reanimadora y estimulante de la cafeína. Con ella pueden cumplirse las obligaciones de la vida, con buen ánimo y satisfacción.

Tome, pues: Cafiaspirina.

No afecta al corazón ni a los riñones.

I E L T E A T R E

UN REALITZADOR TEATRAL

Lluís Masriera

No fa molts dies sentíem una conferència del senyor Lluís Masriera sobre teatre: *El teatre que jo faria*, era el seu lema. El conferenciant es referia només a la plàstica, a la llum i al moviment escènic. I això encara restringit al teatre de comèdia, molt diferent, segons la seva manera de veure, del teatre espectacular. De passada anunciava, com per completar la conferència d'aleshores, una altra conferència sobre la part literària del teatre. Per conèixer, doncs, íntegrament, el teatre que faria el senyor Lluís Masriera, això és, el seu ideal de teatre, caldrà haver sentit ambdues conferències.

La primera sola és prou, però, no per motivar un article, sinó molts articles. Mentre el senyor Masriera parlava, els oients podríem adonar-nos que és un dels homes d'ací i de fora d'ací que té idees més netes, més precises sobre el teatre. És un dels homes més ben orientats no ja de Catalunya, sinó d'Europa. A casa nostra resulta un revolucionari terrible; i no perquè les seves idees topin d'una manera profunda amb tota la gent que ací s'ocupa teòricament o pràcticament d'aquest aspecte del teatre, ans perquè per a realitzar les seves idees, els nostres escenaris no serveixen, s'han fet vells, i fins la majoria dels locals són impropis.

El teatre que, idealment, projectava el senyor Masriera, hauria d'alçar-se de nova planta. Hauria d'ésser un teatre de dimensions reduïdes, i de poca alçada, que permetés sentir tots els matisos de la veu; veure tots els matisos del gest des de totes les localitats i no presentar mai els actors en violents i arbitraris esforços. El senyor Masriera recordava una confidència de Martínez Sierra, segons el qual la seva companyia, d'actuar en un determinat teatre de Barcelona, se li havia fet malbé. Els actors havien hagut d'augmentar tant el gest, havien hagut de vocalitzar de tal manera per fer-se sentir, que després ja no sabien matissar.

Pel que fa a l'escenari, Lluís Masriera no demana pas una maquinària complicada; no somia amb cap teatre Pigalle. En els nostres escenaris—diu textualment—més que mancar-hi coses, n'hi sobren. El seu lema és, precisament, el de la màxima simplicitat. Les seves paraules eren prou convincents per fer pensar, una vegada més, que tot intent de renovació del nostre teatre, tot intent per donar-li una nova embranzida, per donar-li una mica de modernitat, hauria d'anar precedit de la construcció material d'un nou teatre, o, almenys, d'unes serioses i radicals reformes en els locals més apropiats.

Unes falses idees que tenia de les realitzacions de Lluís Masriera m'indueïen a creure

que en el seu teatre tot era sacrificat als valors plàstics. És aquesta una tendència d'alguns directors d'escena moderns, doblats d'escenògrafs, i que acaba per convertir el teatre—drama o comèdia—en pur espectacle. En les seves mans, Shakespeare o Calderón poden esdevenir simples autors de revistes. La conferència de Lluís Masriera m'ha convençut, però, de tot el contrari. En

Lluís Masriera, realitzador i conferenciant teatral

aquest aspecte, Lluís Masriera segueix també la bona doctrina. El text és per a ell l'essencial. Tota l'escenografia ha de posar-se al seu servei. Fins, com és de llei, el to de l'obra és el que ha de donar el to als decorats, el que ha d'imposar tota la plàstica i el moviment escènic. L'escenògraf ha de limitar-se a realitzar l'ambient, l'atmosfera de l'obra: no a falsificar-la amb el pre-
text que sigui.

De la meua equivocació n'era la culpa l'escàs valor literari d'algunes de les realitzacions de Lluís Masriera. La seva conferència em fa adonar, però, que aquelles realitzacions no eren més que provatures, assaigs d'una tècnica i d'uns propòsits fins avui no realitzats. Són, però, realitzacions, plàsticament d'un gust inimitable, d'una sensibilitat artística exquisida. L'èxit aconseguit en el concurs de teatre amateur a l'estranger és ben meregut.

La llàstima és que a Barcelona gairebé totes les seves realitzacions siguin fetes només que en la intimitat. Si hem de creure les paraules de la seva conferència, no és precisament aquest el seu concepte del teatre, sinó que creu que el teatre ha d'ésser un art fet de cara al poble, amb un sentit educatiu i ennobridor. Probablement, doncs, si la seva obra es desenrotlla com qui diu en el fons d'una cripta, la culpa no deu ésser seva. No deu haver trobat fins avui la manera de coordinar amb altres elements el seu esforç.

A tot arreu hi ha intel·ligències que resten infecundades per a la societat. La tímida, el retraïment aristocràtic, una mena de pudícia intel·lectual, frustren les seves possibilitats. Si a tot arreu això és de doldre, ací, a Catalunya, on hi ha tan poca gent preparada, encara ho és més.

DOMÈNEC GUANSE

Cançó, dicció i gest LA MUSICA

Cançó és igual a dicció més gest. La dicció i el gest no han d'ésser únicament expressius, sinó també rítmics. Expressió i ritme. És a dir, generalitzant, emoció i tècnica. Les dues qualitats que, estretament agermanades, es troben a la base de tota veritable manifestació artística. Plàstica i poesia, en la pintura. Ritme i expressió, en la cançó.

Hi ha dues menes de diccions. Hi ha la dicció estrictament expressiva que cura únicament d'expressar els sentiments, de traduir les emocions. La dicció que no es preocupa d'altra cosa que de subratllar el valor emotiu de les paraules, tot i dotant-les d'un estremiment emocionat, d'un tremolor patètic. La dicció estrictament expressiva que oblidada una veritat fonamental. Aquesta: en la cançó, paraules i música fan un tot indisoluble. Les cultivadores d'aquest gènere obliden el valor musical de la cançó, li treuen el ritme i, més que cantadores, són recitadores, declamadores, unes *diseuses*, exactament. Yvette Guilbert, per exemple. «Yvette Guilbert ha tractat la cançó en comèdia. Ha estat una *diseuse*, és a dir, la intèrpret menys fidel d'un gènere que no existeix sinó pel seu ritme», diu René Bizet. «Yvette Guilbert ha creat la cançó d'avui, i si li ha suprimit sovint el ritme, li ha afegit una potència i un accent singulars», afegeix Louis Léon-Martin.

Oposada a aquesta mena de dicció, hi ha també la dicció estrictament rítmica. La dicció que, tot i menyspreant l'expressió anímica, l'emoció, cura únicament de subratllar i d'accentuar, de comentar, el ritme de la música. Dicció més mecànica que emotiva, més tècnica que sensible. J. G., el nostre competent crític de discos, deia d'unes cançons de Blanquita Suárez: «Dos xotis, *Don José* i *Ciriaco*, de ritme ben marcat, que l'artista accentua més amb la dicció.»

Idèntic dualisme existeix en el gest. Hi ha el gest estrictament expressiu, el gest interior i psicològic, que cura únicament de comentar el patetisme de les paraules amb un complement adequat. *Damia*, per exemple. «Ella tradueix amb gestos estilitzats, amb actituds sintètiques, els moviments de la seva ànima», diu Fréjaville de la creadora de *La nuit de garde sur l'Yser* i de *La grande chasse*. Oposat a aquesta mena de gest, hi ha també el gest estrictament rítmic, netament exterior, que cura única-

ment de marcar el ritme de la música, de subratllar-lo i accentuar-lo eficaçment. Certs cantadors negres han esdevingut mestres en aquesta especialitat, i posseeixen en un grau eminent aquell *lenguatge corporal* que el gran crític musical de Documents, André Schaeffner, descobria en 1926 i que ara ha retrobat en els formidables negres *Eddie South* i *ses chanteurs*. Gaby Montbreuse creà fa alguns anys la cançó *Tout autour des Galeries*, de ritme pronunciat, que l'artista accentuava constantment amb el seu

«Damia», per Paul Colin

sac de mà, tot i obligant així el públic a col·laborar amb ella. Eficàcia infal·lible del ritme.

Resumim. La dicció i el gest estrictament expressius o estrictament rítmics produeixen la cançó fragmentària i insuficient. Tècnica sense emoció, en un cas. Emoció sense tècnica, en l'altre. Parcialitat palesa. Cal aconseguir la cançó ideal, la cançó total. I per a aconseguir la cançó ideal, la cançó total, cal fusionar estretament les qualitats expressives i les qualitats rítmiques. Cal fer-ne un feix compacte. Cal instaurar la dicció i el gest mig expressius i mig rítmics. Així, únicament així, s'atény l'exacta dosificació de tècnica i emoció. Així, únicament així, s'atény la cançó ideal, la cançó total. El totalisme desitjat.

SEBASTIÀ GASCH

"MIRADOR" TEATRAL

Josep Maria Folch i Torres ha deixat, de moment, el seu mansió, tendre i ben intencionat teatre per a infants, i dirigint-se ja als joves de quinze anys els ha ofert una de les seves mansoes, tendres i ben intencionades *Pàgines Viscudes* que tantes llàgrimes de felicitat han fet vessar als lectors d'*En Patufet*; volem dir la comèdia *D'aquesta aigua no en beuré*, estrenada a Novetats.

Ben poca cosa podem dir d'aquesta comèdia, escrita correctament, planera i ingènua, sense cap conflicte de debò, sense cap sentiment profund, sense la més petita concessió a allò que pugui representar un xic de passió viva i, per tant, un perill de pecat. Tota ella és concebuda i executada pensant en l'educació moral de la nostra joventut i apta per a ésser vista per tots els ulls i oïda per totes les orelles. Una perfecta comèdia blanca per a ésser representada en qualsevol cercle de barriada posat sota l'advocació d'un sant o altre i regentat pel més escrupolós director espiritual, tan completa trobem la seva innocuïtat.

La comèdia, per bé que la seva trama i el seu acabament s'endevenen de seguida, resulta molt ben portada i passa sense fatiga per a l'espectador, el qual segueix amb interès el joc dels personatges, àgil i animat, i riu de bona gana les situacions i els acudits que hi ha escampats en una i altra escena.

La interpretació, tal com ens té acostumats aquesta companyia, correcta i encertada. La senyora Fornés ens donà una Montserrat ingènua i graciosa. La senyora Morera i la senyora Baró, excel·lents en cada un dels seus papers, igual que els senyors Aymerich, Gimbernat, Galceran, etc., els quals ens donaren molt bé cada un dels seus. Si se'ns permetés una observació al director d'escena, li demanaríem que, en haver de sortir Montserrat amb un llibre de

botànica, no ho fes amb aquell *Ibis* de Vargas Vila de les edicions en cartoné de can Sopena o, que si més no, hi posés abans unes cobertes perquè no es veïés de què es tracta.

J. C. I. V.

Lenormand acaba d'escriure a la revista *Le Génie français*:

«En temps de Shakespeare, no era Hamlet que engrescava el públic, sinó una dolenta obra de Kyd, titulada *La tragèdia espanyola*».

«En temps de Musset, triomfava Ponsard; en temps de Becque, Dumas fill. No temem, doncs, que l'èxit de *La parada de l'amor* entrebanqui el destí de les grans obres del nostre temps.»

«Quant a l'ensorrada de les obres comercials, us asseguro que me n'alegro i que crec fermament que el teatre de debò ha trobat en el cinema, no un adversari, sinó un aliat. No em puc pendre tràgicament el fet que certs autors es convertixin al cinema. Una de dues: o trien una professió més lucrativa, i fent això deixen de fer nosa al teatre... o es senten atrets per una nova forma d'expressió, entreveïent altres mitjans de fer obres d'art. Ni els uns ni els altres no traïxen el teatre. Els darrers, abandonant-lo, testimonien que no hi tenien res a fer; no em sabrà mai greu que un autor que pot estar-se d'escriure per al teatre deixi de fer-ho.»

ROBERT GERHARD

Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

Demà, divendres, tarda, a riure, **Parents, Amics i Coneguts**

Nit, organitzada pel Centre Excursionista de Catalunya.

D'aquesta aigua no en beuré

i Silvi i Silveri a La Molina

Metro Goldwyn Mayer

5/11 125

1961 2/91

EL PRESIDIO
La pel·lícula inolvidable
Habla en ESPAÑOL

Aigua mineral natural

Vichy Català

Digestiva

Excel·lent per a taula

...i

Chevalier...

com sempre triomfa en el COLISEUM

Aneu-lo a veure en

El gran charco

amb la seva deliciosa "partenaire"
Claudette Colbert

Reserveu-vos les localitats amb anticipació.

Es un film "Paramount"

Tota en francès amb títols en espanyol.

EL CINE MA

UN FILM SONOR DE CLARENCE BROWN

ROMANCE

No és *Romance* el debut en el gènere parlat de Clarence Brown, el qual abans ja havia rotat *Anna Christie*; però com sigui que aquest film que Brown ha extret del drama d'Eugène O'Neill, no s'ha presentat encara aquí, resulta que *Romance* ha significat per a nosaltres encarrar-nos amb l'autor de *La dona lleugera*, guanyat ja aneu a saber si per temperament o per conveniència—a la nova causa del cinema parlat, causa que va en camí d'acreditar-se.

bon film, com ara detalladament no puc demostrar, en canvi el teatre sembla no existir ni afirmar-se si no és negant precisament aquelles regles o aquella manca de regles si preferiu, a l'empar de les quals neix i prospera el cinema.

En nom de la veritat sigui dit, *Romance* no es ressent pas massa d'una fixació teatral. El pes de l'herència no sembla embarassar gaire el lliure moviment del film; el que hi ha és que el diàleg ha estat con-

Una Greta Garbo 1830 en «Romance»

El dia de l'estrena hi havia expectació; es llegia en els rostres, i les dames particularment es notaven impacientes. Les dames, i això em sembla que no és cap secret per ningú, adoren Greta Garbo, obertament o amb sordina, s'interessen enormement per ella, i aquell dia es preparaven a sentir per primer cop la seva veu. Parlant, ella emergiria un xic del realme de les ombres on la seva aparença lluminosa està confinada, per adquirir amb el timbre de la veu una certa corporeïtat que l'aproximaria un xic a nosaltres.

Aquesta expectació no la compartia gaire, dominat com estava per una preocupació major. L'angúnia de veure un mestre com Brown abandonar el cinema silent, en el qual ens havia guanyat la confiança, arriscant-se en el cinema parlat, on tants han perdut el seu prestigi.

Romance procedeix del teatre, i el mateix que hi ha males companyeis, hi ha males procedències.

Si la disposició d'una novel·la, amb l'articulació successiva dels seus elements, té un cert parentiu amb el muntatge d'un

servat en bona part, i això fa que les paraules tinguin aquí una importància que crec excessiva.

L'espectacle visual en si, abandonat als seus propis recursos, és a bastament meritòri per no necessitar panegírics; el que ho prova més que res, és que han bastat ben pocs rètols, i encara molt lacònics, per a enllaçar, d'una manera intel·ligible, les escenes davant d'un públic que no entén per res el que diuen els personatges dels films. Crec—i per això cal felicitar l'autor de l'adaptació espanyola—que el públic copsa tot el que hi ha de primordial en el drama, el que no fóra possible si Brown no hagués bastit el seu film amb el seu típic pensar cinematogràfic.

Abundància de plans americans, sèrie d'angles visuals característics de Brown, que el mateix que la peculiar manera de disposar els personatges identifiquen l'estil de l'autor, conservació dels mateixos elements estètics dels films anteriors, gust depurat en l'elaboració de les escenes. Clarence Brown ha fet amb *Romance* un experiment sense valor definitiu, però prou important pel cinema, que per a nosaltres, espectadors, ha estat ocasió de tenir desperts els cinc sentits durant més d'una hora i haver-nos valgut una tanda d'emocions exquisides.

Temes densos com són els que Brown prefereix demanen ritmes lents, i altrament, si els moments no fossin accentuats, els motius es volatilitzarien en vulgaritat. Lentitud que no vol dir feixuguesa.

Greta Garbo sota l'emblema de Chopin i de Liszt. Això em va molt bé. A estones amanerada, com a estones ho és Chopin. Afectació ací com allí. Amb tot, sense que m'hagi plagut tant com en *La dona lleugera*, Greta quan es desculda un xic és sempre interessantíssima. La veu agradable i la declamació de bon gust; si bé potser massa ritmada, d'una manera escolar, molt adscuada a l'escena, però potser no tant a la pantalla.

Em trobo al final de l'article sense haver dit ni un mot de l'assumptu. Tant com en plauen els assumptes de Brown, penetrats sempre d'una atmosfera d'austeritat!

Si algú volgués encarregar-se ací mateix de remeiar aquesta llacuna?

JOSEP PALAU

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Telèf. 11655

PANORAMA

La nostra darrera sessió

Divendres passat tingué lloc la nostra tercera sessió, dedicada a una revisió, a grans trets, del cinema mut.

A desgrat d'una nit terriblement ingrata i del papu de la grip, una nombrosa i encara més brillant concurrència assistí a aquesta sessió, de la qual hem rebut mil felicitacions, especialment per la reposició d'*Els seus primers pantalons*, que obtingué un èxit ben simpàtic.

L'obra, d'una austeritat tan heroica, de Frank Borzage fou projectada—que nosaltres sapiguem—per primer cop a Barcelona sense hostilitats per part del públic. És el que es tractava de demostrar. Aquest film tan sincer té la virtut d'irritar un públic mal avesat per les històries amoroses tan mancades de veritat que infesten el cinema.

***

L'adaptació musical del programa anà a càrrec del mestre Víctor Granados. Hem de donar-li des d'aquí les més efusives gràcies per la seva voluntariosa cooperació, ensem que felicitar-lo per la seva tasca tan ajustada. El mestre Víctor Granados fa molt de temps que es preocupa dels problemes de sonorització musical de films—és l'autor de l'adaptació musical de *Tempestat a l'Àsia*, que tant èxit obtingué—, el que li val una erudició musical i una destresa que són una garantia del seu treball, com pogueren remarcar els assistents a la sessió del divendres.

Així mateix donem les gràcies a la casa «Fill de G. Puig, S. en C.», que amb generositat ens permeté utilitzar el seu copió i variat arxiu de discos de la marca «La Voz de su Amor», amb els quals el mestre Granados pogué fer la seva adaptació als dos films del programa.

La sessió "Amics del Cine"

Dilluns passat tingué lloc al Cinema Avenida la segona sessió que els «Amigos del Cine» vénen donant en aquell local sota el patronatge de *El Mundo Deportivo*.

En aquesta sessió tingué lloc la presentació del film de Murnau *Nosferatu*, del qual ens ocupàvem extensament en un número anterior.

El guinyol de referència no arribà a aterrir el públic, que seguí la projecció amb una certa agitació, agitació que culminà en l'escena—que per raons de censura s'hagué de passar a les fosques—de l'ofici de difunts.

També cal felicitar els organitzadors d'aquesta sessió per haver-nos donat una projecció íntegra del film alemany *Atenció, cámara!*, que amb el pretext d'una fútil aventura amorosa, ens permet féu el nas en les interioritats dels estudis cinematogràfics.

Un encert també el film d'avant-guerra i no tant el documental, que hauria estat millor sense tanta colorina i amb menys literatura.

S. A. Ibèrica de Sonorització

Tal com dèiem en el número passat, ha quedat constituïda la Societat «S. A. I. S.», fundada i organitzada pels senyors Joaquim Rabassa i Antoni Joan, els quals en el l'onx que oferiren als periodistes la setmana passada explicaren els propòsits de la nova associació.

Es tracta senzillament de sonoritzar films que es produeixen ací, amb la màxima garantia tècnica que ens faci quedar bé als ulls de tothom.

A més, aquesta Societat pretén sonoritzar algunes de les cintes mudes d'abans de la invenció del sonor, amb la creença—molt enraonada—que aquestes cintes, així novament presentades, tindrien una franca acollida pel públic, que veuria aquells films vells rejeunivats amb una ànima nova.

Com a precedents d'aquest projecte podem citar el que una casa alemanya ha fet amb *Nosferatu*, de Murnau, i *El cuirassat «Potemkin»*, d'Eisenstein.

Greta Garbo o Marlene Dietrich?

Un magazine americà ha emès la hipòtesi que la descoberta de Joseph von Sternberg, la protagonista de *L'Angel Blau*, Marlene Dietrich, destronaria Greta Garbo en l'admiració dels aficionats al cinema.

Al barceloní li falten, pensem, elements de judici per decidir-se. Marlene Dietrich només ha estat vista en el film que hem anomenat. Però segurament no tenen gaires elements més els que opinen a continuació:

L'arquitecte Mallet-Stevens creu que Greta Garbo és, només per la línia del seu cos, més atraient que Marlene Dietrich.

Mac Orlan no es decanta per cap de les dues; troba l'alemanya i la sueca igualment bones en films que els vagin bé, però reprotxa a Marlene Dietrich la seva manca total de sensualitat.

En canvi, Pol Rab, creador dels cèlebres gossos Ric i Rac, troba que Greta Garbo manca absolutament de *sex appeal*.

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passatge de Gràcia, 36. Telèfon 16285 BARCELONA

FIGURES DEL CINEMA

Pierre Batcheff

D'això fa uns set anys. Un jove director de films oferia al públic francès una petita obra mestra, plena de sentimentalisme i d'humor finíssim. El film, sense arribar a obtenir aquell gran succés de les obres mestres, aconseguí un bon èxit. Encara que, en realitat, el més important del film fou la revelació de tres joves artistes que ens oferí. El *metteur en scène*, desconegut fins llavors, es deia Marcel Mauchez; els seus dos primer interpretats, Dolly Davis i Pier-

Davant de les revelacions i situacions amoroses és on el seu humorisme i la seva ingenuïtat es fonen sols, per cristallitzar en un acús mímico meravellós. En aquests casos, Batcheff camina amb pas ferm i propi; impetjat, per tant. Difícilment podria trobar-se en el cinema una tal expressió d'autèntica joventut, de viva espontaneïtat, de simplicitat humana. En Batcheff aparegué un dels millors artistes europeus que el cinema mut hagi donat.

Darrerament, Batcheff s'encarà amb el micròfon en *El Rei de París*. Aquesta descobria al jove artista una fou una temptativa final que aurora nova en la seva carrera. Però no paren aquí les seves audàcies. Aquest equivalent a l'humorisme i a la ingenuïtat actuals pretén anar més enllà. Sap que la més alta posició cinematogràfica és la del director. Segurament és menys lúcida, menys suggestiva que la dels seus interprés; però és molt ferma. I Batcheff va per ella.

Ens en alegrem. El cinema—avui més que mai—demana a menys realitzadors. Ultimament s'ha demostrat que les millors reeixides corresponen als directors més joves. I Batcheff és jove en els seus dos conceptes cardinals: físicament i estèticament.

Això és el que el deu haver decidit. A penes acabí la seva interpretació en *Els amors de mitja nit*, que Augusto Genina realitza per a Braumberger-Richebé, Pierre Batcheff empenirà la realització del seu pròxim film, en el qual, a més a més de la *mise en scène*, incorporà el paper principal.

Amb la col·laboració de Jacques i Pierre Prévvert, autors del *scénario*, i amb l'assistència de Bernard Brunos, Batcheff va a realitzar un film d'humorisme dinàmic, molt a l'americana. Aquest film es titularà *Emile-Emile ou le trèfle à quatre feuilles*. Es tracta realment d'una cosa nova. Cal esperar amb una curiositat simpàtica el primer film de Pierre Batcheff, en què apareixeran duplicades les seves actuacions. De moment, tenim present que el seu millor film com artista fou *Els dos tímids*, on el seu humorisme i la seva ingenuïtat encaixaven tan perfectament amb les seves actituds, que avui mirarem amb una mica de tristesa el fet que Batcheff encarregués el rol d'un film a una altra persona que no fos ell mateix.

JUAN PIQUERAS

París, gener de 1931.

Ja ho sabeu...

—que David Howard és el director de la versió espanyola de *Nous horizons*? La versió original és obra de Raoul Walsh.

—que en aquest film Fox tornarem a veure pells-roges?

—que José Crespo serà el protagonista de *La Presó*, versió espanyola de *The Big House*? Tan de bo ens equivoquéssim, però ens sembla que patirem.

—que *Anna Christie* ha creat dificultats a la censura? Quan aquests senyors compendran que no hi ha immoraltat sinó allí on hi ha lleugeresa, com deia Oscar Wilde?

—que *Terra sense dones*, de Conrad Veidt, s'ha estrenat ja a Barcelona?

—que una filla de Gabriel Voisin, el constructor d'avions i d'automòbils, debutarà al cinema?

Es molt visitada

EXPOSICIÓN DE PINTURES

d'En Francesc Pausas

que continuarà oberta fins el 20 de l'actual, a les

Galerías Laietanes

CEPILLERIA

MODERNA

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja — objetos per a presents
rambla de catalunya, 40

STUDIO CINAES

Kursaal Un film de FERNAND LEGER
BALLET MECANIQUE

Presentarà: Una producció dramàtica italiana, de 1910
Un film de SERGE M. EISENSTEIN
ROMANZA SENTIMENTAL

demà, divendres, 13 de febrer a les 22 hores, en sessió única
Es despaxen localitats sense recarrec al KURSAAL, tots els dies, de 5 a 7.
Un film de BEK-NAZAROW, producció de la Wostok-Kino, de Moscou
"IGDENBU, el gran cazador"

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657. BARCELONA

LES ARTS

DISCOS

En la mort de Ricard Canals

DISCOS

La setmana passada, sense poder preveure la trista actualitat que tindria, publicàvem una obra inèdita de Ricard Canals, com homenatge a un dels més autèntics valors de la nostra pintura moderna, la mort recent del qual representa una grossa pèrdua per a tots.

Hem cregut que, donada l'època en què Canals féu la seva aparició, de parlar d'ell als lectors de MIRADOR se n'havia d'encarregar un escriptor que l'hagués pogut seguir des dels seus començos.

***

Fou d'artista: l'artista per antonomàsia en un temps en què el mot artista encloïa tots els conceptes de lleugeresa, des dels més excel·sos als més terra a terra, des de la més alada lleugeresa fins a la menys inintelligent. La pintura de Ricard Canals fou també lleugera dintre una extensa gamma de lleugeresa: des de la subtils fins a la pesera.

Sobre l'art de Canals l'escola de Llotja pesà poc; i sobre el seu esperit no influïren gens Barcelona ni Catalunya. Al principi, no sentia el catalanisme, però justament durant la dictadura Canals sentí despertar en si mateix un catalanisme frenètic que de pocs anys abans gestava tranquil·lament. Tanmateix, mai no sentí pictòricament la vida ni el paisatge nostres.

L'aprenentatge de l'escola de Llotja fou aprenentatge d'anarquia i d'iconoclastia més aviat que aprenentatge artístic. Ramon Cases i Santiago Russinyol havien justament aleshores importat a Barcelona l'esperit parisenc que feia ressaltar més escandalosament la vetustat sinistra de les golfes de Llotja. Miquel Utrillo era el verb d'aquella croada de subtilitat i llum: ho era tant o més que el mateix Russinyol. Hi havia demés els variats Regoyos que Cases, Russinyol i Utrillo importaven de tant en tant, i, en fi, els acòlits de la bona nova. Tots plegats fundaren la Universitat Lliure dels 4 Gats, on els nostres principals artistes debutants i de temperament independent foren admesos i catequitzats. Tan bona fou la catequesi, que tots anaren fent cap a París: Nonell, Casagomes, Pichot i d'altres, i aquest Ricard Canals que aleshores començava de viure i ara acaba de morir.

Canals es lliurà a París més que cap dels altres artistes coterranis: en cos i ànima, talment com aquella gent medieval que feien pacte amb el dimoni i li venien l'ànima. Sempre més l'ànima de Ricard Canals fou parisenc, ho fou àdhuc en la pintura d'espanyolades que intentà, junt amb Pichot, probablement per tal d'atraure la llonzeria

dels marxants de pintura. En aquesta aventura Canals reeixí més que Pichot, i Durand-Ruel li pagà un viatge pictòric a Andalusia. D'aquest viatge l'andalusisme de Ricard Canals en sortí purificat de tota espurietat: el nostre pintor subtil en tornà convertit sincerament a l'andalusisme i al gitanisme. No obstant, és de notar ací que en la interpretació del gitanisme el sobrepassà Nonell, i en la de l'andalusisme propi fou Ramon Cases qui el sobrepassà. El veritable sentiment pictòric de Ricard Canals seguí radicacat a París, i el viatge pagat per Durand-Ruel no pogué impedir l'orientació del pintor barceloní cap a Renoir i un xic com a Degas. Què n'havia de fer el senyor Durand-Ruel d'un imitador de Renoir i de Degas, si ell venia Renoirs i Degassos autèntics?... El pobre Canals fou desembarcat amb molts miraments i moltes mostres de confiança, i aleshores o poc temps després el pintor barceloní es repatrià amb el mateix desesparat enyor de París que respecte de Roma sentí Benet Mercadé en veure's obligat a abandonar la Ciutat Eterna.

Aquella fou l'hora més anticatalana de Ricard Canals i així mateix i per raons semblants ho fou d'Isidre Nonell. El gran Francesc Pujols, que no ama la vida tant com les teories, ja en tingué prou per a muntar una no sé quina teoria de l'antipatriotisme dels pintors: la grandesa de la pintura catalana es produïa en proporció inversa del patriotisme dels pintors, o cosa així. Però si bé, gràcies a les teories, Francesc Pujols ha trobat diverses vegades la Veritat, en canvi, gràcies a les teories també, l'inventor de la Sumpèctica i de la Iparjologia, ha devingut de vegades un gran animador. Aquella hora era per a Pujols d'animacionisme exasperat: fundà l'entitat Les Arts i els Artistes, hi posà en Canals de president inamovible i féu una propaganda tan ben feta del valor artístic d'aquell president, que aviat la indiferència mortal que la nostra gent sentia envers Canals es canvià en admiració, i l'èxit segur, definitiu i creixent vingué a coronar el talent del nostre pintor parisianista.

Des d'aleshores Ricard Canals s'esponerà i florí més esplèndidament que mai, més parisencament que mai. Fou nacarat com Re-

noir i cenyí el dibuix fins aleshores esflaïgat i desossat, talment com si volgués afegir al color de Renoir la força constructiva de Degas. Ens ho fa creure el fet que practiquéssim tan sovint la pintura al pastell, gairebé l'exclusiva de Degas, i que fins n'adoptés una certa harmonia blau plomissa cara al pintor francès de les ballarines. També aleshores Canals fou a Barcelona més montmartrenc que a Montmartre, més gaudiolis-

Canals al seu retorn de París

te, més jemenfouiste, més farce, més bon buveur, més frondeur que mai. Durant la guerra gran fou més papista que el papa Poincaré. I l'èxit li entrava als pulmons com un oxigen olímpic. Aquest èxit arribà a ésser tan gran que els pulmons no foren prou.

En començar l'èxit barceloní de Ricard Canals es despertaren ací tantes enveges que en un cert moment el pintor alegre i montmartrista veié per obra d'aquelles enveges se-

riosamente compromès l'èxit tan ben iniciat. Crec que amb una enèrgica campanya menada des de Revista Nova poguérem de nou contrarestar la metzina de l'enveja desaforada i consolidar per a sempre la fama de Ricard Canals.

El colorisme de Canals, posat a l'escola de Renoir, no aconseguí, però, la profunditat, ni la finor, ni els matisos de la pintura d'aquest: hi havia, certament, en la pintura de Canals, un nacarisme que en la de Renoir devenia carnós, àdhuc en les vestidures, però que en la pintura de Canals tendia a devenir metàl·lic àdhuc en les carnacions. I per altra banda sovint el colorisme de Canals era colorisme d'arc de Sant Martí.

Quan els excessos del colorisme amorf foren avorrits la pintura excessivament colorida que derivava de l'Impressionisme, Canals s'adonà de la seva inclinació a les coloraines, i aleshores modificà la seva paleta, la qual devingué més blau-grisosa, més grisa, i també de dibuix encara més enraonat, més acadèmic si es vol. En aquell moment Canals baixà de to, però en canvi aconseguí un gran èxit com a retratista mundà i li plogueren encàrrecs oficials que l'haurien enriquit si la Parca no hagués romàs un dels envejosos no desarmats.

Del parisianisme de Canals les dades més constants foren la bona cuina i el bon beure, però sobretot les belles dones joves. L'eroticisme li feia veure tota cosa en femení, àdhuc els homes, als quals retratava amb faccions, rictus i gestos quelcom efeminats. El retrat de Francesc Pujols és exemple típic d'aquesta visió unilateral de les coses. No obstant, Ricard Canals era un temperament mascle en gran manera. Des del punt de vista fisiològic, era el tipus perfecte d'home nerviós, osut, ben esquadrat, sense adipositats ni deixaments; sa d'esperit i de costums, disposat sempre al bon riure. La seva moral era bona i recta, sense restriccions mentals. Era franc, un xic maldient, com el mateix Nonell; però, la veritat, amb més esperit de facècia que mala intenció. Amb Nonell s'acordaven de vegades a posar cara ferrenya de matamoros, i, tot donant un cop de puny a la taula, cridar o murmurar: ¡Vive Dios...! ¡Tabaco, vino y mujeres!

Avui dia tohom l'estimava i el volia a prop.

JOAN SACS

Al moment d'entrar en màquina aquestes pàgines, ens arriba la nova de la mort d'un altre pintor: Enric Galwey, un dels representants més prestigiosos de la pintura passatgística catalana, al qual dedicarem l'atenció que es mereix en el nostre número vinent.

Els porcs espins tranquils

La premsa especialitzada ha parlat d'unes agulles «porc espí» que resultaven unes excel·lents agulles par a discos.

Les associacions protectores d'animals, constituïdes per persones sensibles, i les persones d'aquesta mena sense associar, s'han alarmat pensant que aquells animals serien víctimes de la ferocitat industrial. Cal tranquil·litzar-les.

La Burmese Coulour Reeldes Co., que fabrica les agulles «porc espí», utilitza la queratina com a matèria primera; la denominació que ha triat per a una classe d'agulles, no té res a veure amb la procedència del material de què són fetes.

Associació professional

A París s'ha constituït una associació de crítics de discos. Ja n'hi existien de crítics literaris, teatrals i musicals. Les associacions d'aquesta mena entenen donar una garantia sobre els seus components, no sols pel públic, sinó pels editors i empresaris.

Aquí, no sols no hi ha cap associació de crítics, sinó que hi ha diaris que encara no tenen una secció de música mecànica.

Discos
Broadcast

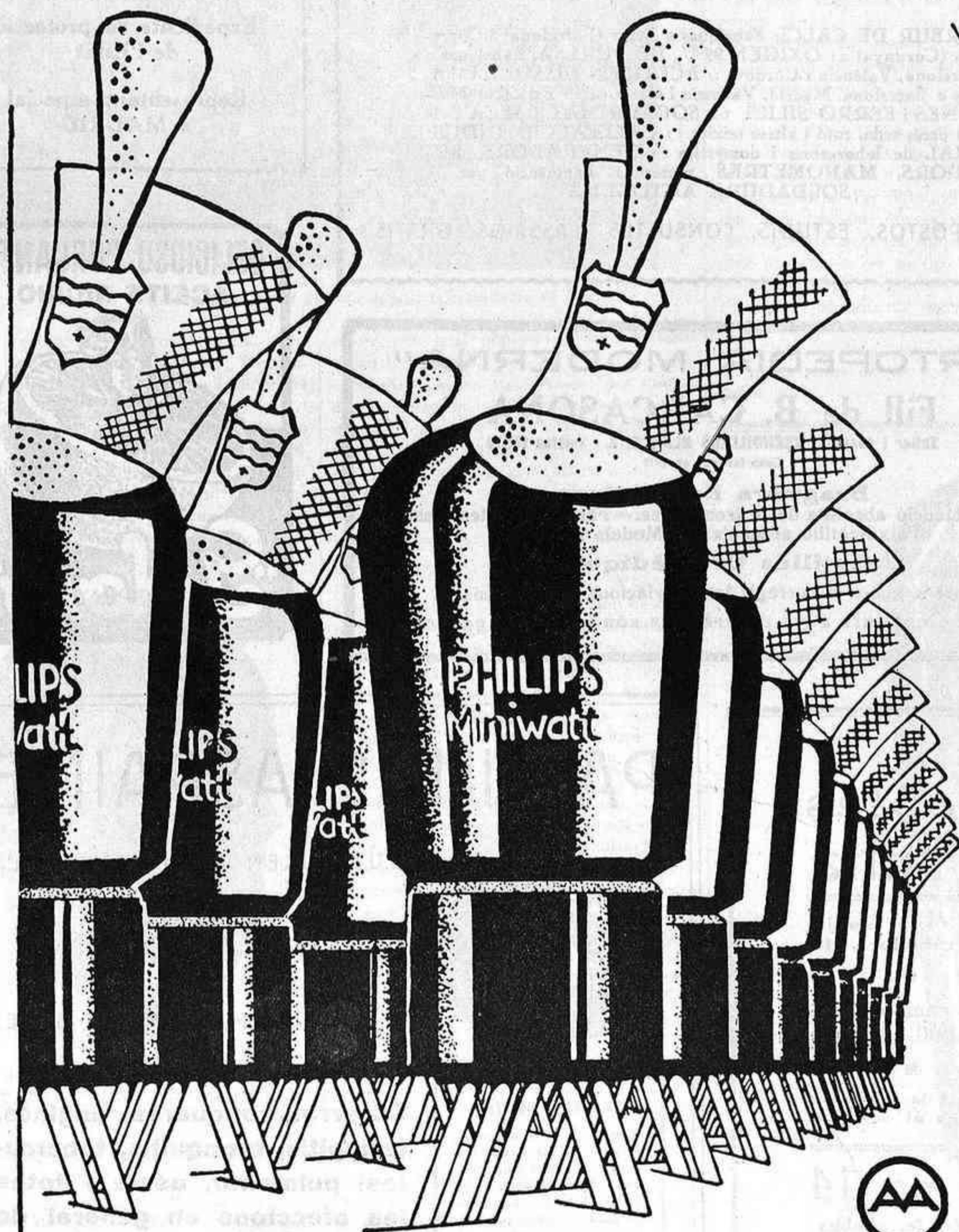
DURACIÓ COM ELS DE 30 C/M

Ptes. 7

Rebudes les seleccions de films sonors: EL REY DEL JAZZ, SALLY, EL REY VAGAMUNDO, EVANGELINA, BROADWAY, EL PAGANO DE TAHITÍ, LA CANCIÓN DE PARÍS, CASADOS EN HOLLYWOOD, ESTO ES EL CIELO, UN PLATO A LA AMERICANA, PARÁSITOS, etcètera.

RADIO GEICO
Avinyó, 30 (davant Borsi)

V-201

EL DESFILE
DEL AMOR

PHILIPS

„MINIWATT“

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme, amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a **5'50 ptes.** flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit -se i tramitent o's ptes. en segells de correu per al franquicig a Oficines Laboratorio Soivré, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties.

A les deu notabilíssimes característiques que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"Sawtrooh Tedlock"

(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general per a Espanya

A. CAR

BARCELONA

Passeig de Gràcia, núm. 99
Rosselló, 234 - Telèf. 73992

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

SI vos lè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

Aigua de Rocallaura

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fil i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10016
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors per a retenció absoluta de la trenadura. — Faixes de totes menes Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

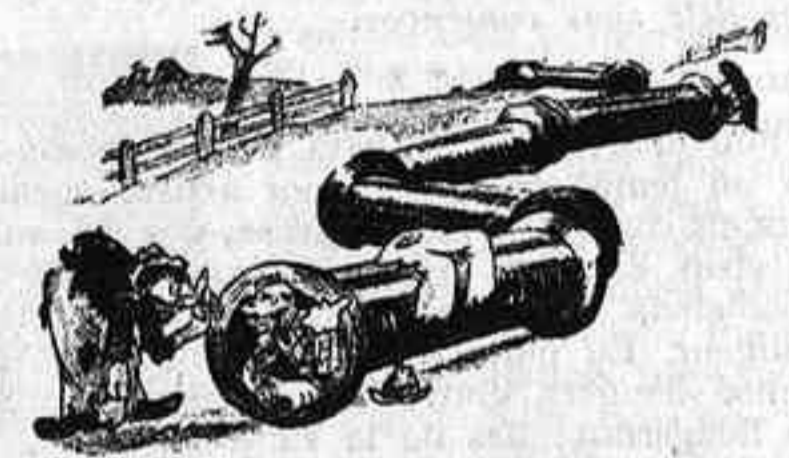
Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

—Heu estat quinze anys a la mateixa casa? Ja és una bona recomanació... però, per què us en vàreu anar?
—El President de la República en va indultar...

(Ric et Rac, París)

—El senyor Smith?
—Aqui mateix, l'altra cantonada.
(Sondagsnisse Strix, Estocolm)

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO

Anuncieu a MIRADOR

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. ....
que viu a .....
carrer ..... n.º ..... es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** trimestre.

de ..... de 193.....
Signatura

mobles urrutia

dormitoris, menjadors, rebedors, etc.

pisos complets des de 1.000 pessetes

facilitat de pagament a preus al comptat

carme, 14

(tocant a les ramblas)

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, h. 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 mls.; extracte medul·la vaca, 3 mls.; Gomenol, 5 mlg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons